

18.5x34.68	1	5	עמוד	המדרוך	04/2023	85833519-2
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציורו - 80790						

05
**החווה הלא מוכר:
 האופרה הישראלית
 מעלה את 'תיאודור'**

אופרה

חווה המדינה

אופרה ישראלית מקורית, 'תיאודור', מספרת על הרצל שלא הכרנו

דנטים לאומנית פרו-גרמנית. כמו כל חברי האגודה, גם הוא נאלץ לעבור את מבחן הדו-קרב כדי להוכיח את זהותו הגרמנית, והוא עושה זאת יחד עם חברו היהודי פאול, שהתקבל לאגודה אחריו. כמו חבריו לאגודה, גם הוא מריע עם הקהל לאופרה של המלחין הנערץ עליו ריכרד וגנר שהיה לסמל התרבות הגרמנית כבר בתקופתו. חלומות הלאומיות הגרמנית שלו מתנפצים כאשר בטקס האזכרה לזוג, נושא יו"ר אגודת הסטודנטים אליה הוא משתייך, נאום אנטישמי. תיאודור מוחה נגד הדברים ומבקש לפרוש בכבוד מהאגודה, אולם חברי האגודה מחליטים (בעצתו של חברו היהודי פאול), לגרשו בבושת פנים, וקובעים כי מעתה לא יקבלו עוד יהודים לאגודה. פאול שניסה למצוא חן בעיני חברי האגודה, מגורש גם הוא ובסופו של דבר מתאבד.

הרצל הבוגר, העיתונאי שמסקר מפריז את משפט רייפוס, עומד נדהם מול גילויי האנטישמיות של ההמון הצרפתי וחווה שוב בעוצמה את המשבר הטראומטי שחווה בעקבות הגירוש מאגודת הסטודנטים. לצד המשבר הלאומי הוא חווה גם משבר בנישואיו עם ז'ולי, שמבקשת לעזוב אותו. על רקע כל אלה הוא נחוש למצוא פתרון לרדיפת היהודים המתמשכת. לאחר ביקור בכנסייה הוא אפילו מעלה את הרעיון להוביל להתנצרות המונית של כל יהודי העולם – בהנהגתו.

בתמונת הסיום מגיעה האופרה לשיא הדרמטי שלה: הרצל הבוגר ותיאודור הצעיר נואשים. בדואט דמיוני ביניהם הם מחפשים מוצא מהימני הסתום. הרצל כמעט יוצא מדעתו, ואז מתמלא בחזון חדש – הקמת מדינה לעם היהודי.

לדברי המלחין יונתן כנען, "האופרה מתארת את הדרך שעושה הרצל, בורד ומיוסר, אל חזון המדינה היהודית. במקום להתמקד באירועים היסטוריים, האופרה מתרכזת במאבק פנימי, נפשי. מכאן ההשראה להלחין מוזיקה פועמת, רפתטיבית, חשוכה."

כותב הליברית והבמאי עידו ריקלין מספר שבבואו לכתוב על חייו של הרצל הוא החליט לפנות דווקא לחלקים המוקדם מים בביוגרפיה שלו. "כבר בקריאה ראשונה בביוגרפיה הנהדרת שכתב עמוס אילון, צד את עיניי אירוע מסוים בנעוריו של הרצל – ההצטרפות, ההתפכחות וההדחה מאגודת הסטודנטים הלאומנית אלביה, אירועים שהרצל מיעט לדבר עליהם.

מותו של תיאודור הרצל, חווה המדינה, עומדת במרכז של אופרה חדשה, המחברת בין שתי תקופות בחייו של חווה המדינה רגע לפני שהפך לאגדה – הטיוח הלילי המסויט של הרצל הבוגר בפריז בזמן משפט רייפוס, שזור בתמונות מלאות אושר ותקווה של תיאודור הסטודנט הצעיר בווינה כאשר שניהם נאלצים, כל אחד בתורו, לברוא לעצמם מציאות חדשה. מאחורי הפקת מקור זו עומד צוות היוצרים הישראלי המלחין יונתן כנען והבמאי וכותב הליברית עידו ריקלין, וינצח עליה נמרוד דוד פפר.

יחד איתם צוות יוצרים ישראלים מובילים בתחומם – על התזמור אמון המוזיקאי ערן זהבי, אורן דר מעצב את התלבושות, מעצב התפאורה הוא אלכסנדר ליסיאנסקי, מעצבת התאורה היא עדי שימרוני, מרדך קרבות הבמה הוא ברק גונן ומעצבת התנועה היא נופר לוינגר. האופרה בהשתתפות: סולני וסולניות האופרה הישראלית, תזמורת האופרה – התזמורת הסימפונית הישראלית ראשון-לציון ומקהלת האופרה בניצוחו של איתי ברקוביץ'.

תהליך יצירתה של האופרה 'תיאודור' נמשך מזה שנתיים ומקורו ביוזמה של הפילנתרופ הנודע דניאל חוסידימן שהעלה את הרעיון לכתוב אופרה על הרצל וסייע להפוך את החלום למציאות באמצעות קרן חוסידימן. האופרה חוזרת לערש לידתה של הציונות ובוחנת את הכוחות שדחפו את הרצל להגות את החזון הציוני שבמרכזו הרעיון המהפכני של הקמת מדינה עבור העם היהודי. היא מתמקדת בסיפורים ואירועים מתוך הביוגרפיה המוקדמת של הרצל אשר כמעט ואינם מוכרים לרוב הקהל, ובמניעיו הרגשיים והנפשיים. הרצל הוא לא רק המיתוס המוכר של המנהיג והוגה החזון הציוני באותה תמונת מרפסת הכל כך מפורסמת. זהו תיאודור הרצל שלא הכרנו – גיבור דרמטי, נוגע ללב, עם קשיים רגשיים, המגלה שהמציאות דורסת את חלומותיו, הנע בין ייאוש לשיגעון בעורו מחפש את הדרך להשתלב ולהרגיש שייכות, אך נדחה בכל פעם מחדש.

שני קווי עלילה מובילים את עלילת האופרה: באחד הגיבור הוא תיאודור הצעיר, סטודנט בווינה בשנות ה-20 לחייו אותו שר ומגלים ומר הבריטון הצעיר נועם היינץ, והגיבור של קו העלילה השני הוא הרצל באמצע שנות ה-30 לחייו, העיני תונאי המסקר את משפט רייפוס בפריז, בעלה של ז'ולי, איתה הוא נמצא במערכת יחסים מורכבת וקשה ואב לא מוצלח לשלושת ילדיו, שאותו שר ומגלים ומר הבריטון המוערך עודד רייך.

העלילה נעה לסירוגין בין שתי הדמויות: תיאודור הצעיר כסטודנט היהודי הראשון שהתקבל לאלביה, אגודת סטודנטים

20:00 14.5 ; 13:00 12.5 ; 19:30 10.5
 20:00 15.5. בית האופרה ע"ש שלמה להט (צ'יץ') שד' שאול המלך 19, תל-אביב. לכרטיסים: 03-692777 www.israel-opera.co.il

תיאודור, צילומים: יוסי צביק